

POSTANOWIENIE

21 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Łodko

na posiedzeniu niejawnym 21 stycznia 2026 r. w Warszawie
w sprawie ze skargi M. Ł. i G. Ł.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu
z 28 lutego 2023 r., XI C 1814/18,
wydanego w sprawie z powództwa Banku spółki akcyjnej w W.
przeciwko M. Ł. i G. Ł.
o zapłatę,

- 1. odrzuca skargę;**
- 2. oddala wniosek powoda o zasądzenie kosztów postępowania skargowego;**
- 3. oddala wniosek adwokat M. G. o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanym z urzędu w postępowaniu skargowym.**

UZASADNIENIE

Pozwani M. Ł. i G. Ł. wnieśli skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia - Fabrycznej we Wrocławiu z 28 lutego 2023 r. Zaskarżając ten wyrok w części, tj. w punktach I i IV, oparli skargę na naruszeniu bliżej określonych przepisów prawa materialnego i

przepisów postępowania, oraz wniesli o stwierdzenie, że zaskarżony wyrok jest niezgodny z bliżej określonymi przepisami prawa.

Powód Bank spółka akcyjna w W. w odpowiedzi na skargę wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania skargowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c. można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze innych środków prawnych przysługujących stronie na podstawie kodeksu nie było i nie jest możliwe. Wyjątki od tej zasady przewiduje art. 424¹ § 2 k.p.c., który stanowi, że w wyjątkowych wypadkach, gdy niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, można także żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu pierwszej lub drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych, chyba że jest możliwa zmiana lub uchylenie wyroku w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że pojęcie wyjątkowych wypadków uzasadniających złożenie skargi, odnosi się zarówno do przyczyn niezgodności z prawem orzeczenia, jak i do powodów, dla których strona nie skorzystała z możliwości jego zaskarżenia. Jedynie bowiem zaistnienie okoliczności stanowiących niezawinioną przez stronę i jej pełnomocnika usprawiedliwioną przyczynę niewykorzystania wszystkich dostępnych środków prawnych może świadczyć o wystąpieniu „wyjątkowego wypadku”. Świadoma rezygnacja strony z wniesienia środka zaskarżenia (wynikająca z subiektywnego przeświadczenia o braku podstaw do jego wniesienia, wątpliwości co do jego skuteczności) czy zawiniona przez nią niemożność skorzystania z tego środka, czynią skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem niedopuszczalną. Skarżący musi przy tym wykazać, że niewniesienie środka zaskarżenia nastąpiło z wyjątkowych przyczyn,

takich jak przykładowo ciężka choroba, katastrofa, klęska żywiołowa lub z powodu innych wyjątkowych okoliczności leżących po stronie osób trzecich (zob. postanowienia SN: z 29 listopada 2006 r., II CNP 85/06; z 9 czerwca 2006 r., IV CNP 47/06; z 23 stycznia 2008 r., V CNP 187/07; z 9 maja 2008 r., I CNP 19/08; z 29 stycznia 2009 r., II CNP 130/08; z 30 stycznia 2013 r., IV CNP 64/12; z 20 października 2016 r., IV CNP 16/16; z 18 kwietnia 2018 r., I CNP 50/17; z 18 października 2019 r., II CNP 14/19).

Skarżący nie wykazali, że nieskorzystanie z możliwości zaskarżenia wyroku Sądu pierwszej instancji było spowodowane wyjątkowym wypadkiem, uzasadniającym wniesienie skargi na podstawie art. 424¹ § 2 k.p.c. Skarżący wskazali jedynie – wypełniając wymóg formalny skargi z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. – że od zaskarżonego wyroku nie przysługuje inny środek zaskarżenia, bowiem wniosek pozwanych o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia zaskarżonego wyroku, został prawomocnie odrzucony z powodu uchybienia terminu do jego złożenia. Reprezentujący pozwanych profesjonalny pełnomocnik wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia zaskarżonego wyroku złożył do innego sądu niż ten, który wydał wyrok. Przekazanie wniosku do Sądu *meriti* nastąpiło już po upływie terminu. Nieskuteczny był również wniosek pozwanych o przywrócenie terminu.

W niniejszej sprawie nie zachodzi zatem wyjątkowy wypadek, o którym w art. 424¹ § 2 k.p.c., gdyż nieskorzystanie przez pozwanych z przysługującego im środka zaskarżenia – apelacji od zaskarżonego wyroku – nie było spowodowane przyczynami obiektywnie uniemożliwiającymi jego wniesienie, lecz własnymi zaniedbaniami, wynikającymi z niezachowania przez pełnomocnika pozwanych należytej staranności, uwzględniającej zawodowy charakter jego działalności. Należy przy tym uwzględnić, że wypadkiem wyjątkowym w rozumieniu art. 424¹ § 2 k.p.c., nie jest okoliczność spowodowana przez pełnomocnika procesowego strony, za którego działania, zaniechania i błędy ponosi odpowiedzialność procesową strona (zob. postanowienie SN z 22 marca 2016 r., III CNP 1/16). Zawinione przez stronę niezaskarżenie wyroku sądu pierwszej instancji, powoduje natomiast niedopuszczalność skargi o stwierdzenie jego niezgodności z prawem

(zob. postanowienia SN: z 26 czerwca 2009 r., V CNP 37/09, i z 24 sierpnia 2016 r., II CNP 9/16).

Obowiązkiem wnoszącego skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku jest również uprawdopodobnienie wyrządzenia mu szkody przez jego wydanie (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.). Szkodą w rozumieniu przepisów o skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest konkretny uszczerbek majątkowy, ustalony zgodnie z art. 361 § 2 k.c. (zob. postanowienie SN z 23 czerwca 2015 r., V CNP 60/14). W poglądach orzeczniczych Sądu Najwyższego przyjmuje się, że uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody przez wydanie wyroku polega na złożeniu przez skarżącego oświadczenia, że szkoda wystąpiła oraz przeprowadzeniu przekonującego wywodu wskazującego na rodzaj szkody będącej konsekwencją wydania zaskarżonego wyroku, czas jej powstania oraz związek przyczynowy między poniesioną szkodą a wydaniem zaskarżonego orzeczenia oraz także przedstawienie dowodów służących uwiarygodnieniu tego wywodu (zob. postanowienia SN: z 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05; z 8 grudnia 2016 r., V CNP 37/16; z 23 września 2005 r., III CNP 5/05, i z 16 marca 2018 r., V CNP 42/17).

Uprawdopodobniając szkodę (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.) skarżący ograniczyli się wyłącznie do stwierdzenia, że odpowiada ona kwocie uwzględnionego roszczenia powoda. Nie wykazali, że zapłacili zasądzoną na rzecz powoda wyrokiem kwotę. Powołali się wyłącznie na powstanie takiego zobowiązania po ich stronie, potwierdzonego nadaniem wyrokowi klauzuli wykonalności. Ustawowego wymogu uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody nie wypełnia odwoływanie się do szkody hipotetycznej, a nawet obiektywnie pewnej, ale takiej, która jeszcze nie wystąpiła, ponieważ skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie jest środkiem zapobiegającym szkodom mogącym powstać wskutek wydania wyroku. Przesłanką dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest istnienie szkody w chwili wnoszenia skargi, a nie możliwość jej wystąpienia w przyszłości. Inaczej rzecz ujmując szkoda, uzasadniająca odpowiedzialność państwa, powstanie – po spełnieniu pozostałych przesłanek jej wystąpienia – dopiero po wykonaniu tytułu, czyli po „wyjściu” z

majątku skarżącego kwoty, na którą opiewa tytuł wykonawczy (zob. postanowienia SN: z 10 grudnia 2010 r., III CNP 48/10, i z 27 października 2022 r., I CNP 148/22).

Z tych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 424⁸ § 1 i 2 k.p.c. odrzucił skargę.

W postępowaniu wszczętym na skutek skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, w zakresie nieuregulowanym w art. 424¹ - art. 424¹¹ k.p.c., mają odpowiednie zastosowanie, według art. 424¹² k.p.c., przepisy o postępowaniu kasacyjnym. Zgodnie natomiast z art. 398⁷ § 1 zd. 1 k.p.c. strona przeciwna może wnieść do sądu drugiej instancji odpowiedź na skargę kasacyjną w terminie dwutygodniowym od doręczenia jej skargi. Nie stanowi odpowiedzi na skargę tak nazwane pismo procesowe, wniesione po upływie ustawowego terminu do dokonania tej czynności (zob. wyroki SN z: 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003 r., nr 9, poz. 120; z 14 lutego 2012 r., II PK 139/11; z 14 marca 2003 r., V CKN 1733/00, i z 7 maja 2003 r., IV CKN 113/01). Spóźniona odpowiedź na skargę nie podlega zwrotowi ani też odrzuceniu, ale pozostaje w aktach sprawy jako pismo procesowe, które nie wywołuje żadnych skutków związanych z jego wniesieniem, bowiem czynność procesowa podjęta przez stronę po upływie terminu jest bezskuteczna (art. 167 k.p.c.). W konsekwencji, wniesiona po upływie terminu odpowiedź na skargę kasacyjną nie wywołuje skutków w zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, obejmujących sporządzenie i wniesienie odpowiedzi na skargę kasacyjną (art. 167 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.). Odpis skargi doręczono powodowi 23 grudnia 2024 r. (k.14). Termin na wniesienie odpowiedzi na skargę upłynął 7 stycznia 2025 r. Powód wniósł pismo zatytułowane odpowiedź powoda na skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia 10 stycznia 2025 r., a więc po terminie, zatem nie wywołało ono skutku w zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie kosztów postępowania skargowego.

Należy także zauważyć, że wniosek o zasądzenie kosztów postępowania skargowego na rzecz powoda podlegał oddaleniu również z tej przyczyny, że został powiązany wyłącznie z wydaniem postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi, ewentualnie oddalającego skargę. Wniosek o ich zasądzenie związany był z innym

oczekiwanym rozstrzygnięciem (zob. postanowienia SN: z 18 grudnia 2012 r., II CSK 397/12; z 31 stycznia 2022 r., I CNP 8/22, i z 25 kwietnia 2025 r., I CNP 142/23).

Wniosek adwokat M. G. o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanym z urzędu w postępowaniu skargowym podlegał oddaleniu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że czynności pełnomocnika ustanowionego z urzędu, wywołując skutek w postaci odrzucenia środka prawnego, nie uzasadniają przyznania mu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej (zob. postanowienia SN: z 12 lutego 1999 r., II CKN 341/98, OSNC 1999, Nr 6, poz. 123; z 21 czerwca 2012 r., IV CNP 17/12; z 7 sierpnia 2019 r., IV CNP 42/18, i z 13 marca 2019 r., II CNP 68/18). Dodatkowo wniosek pełnomocnika z urzędu o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, nie zawierał oświadczenia z § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, że opłata należna pełnomocnikowi, nie została zapłacona w całości lub w części (zob. postanowienie SN z 11 października 2024 r., I CSK 2397/24).

Mariusz Łodko

[wr]

[a.ł]